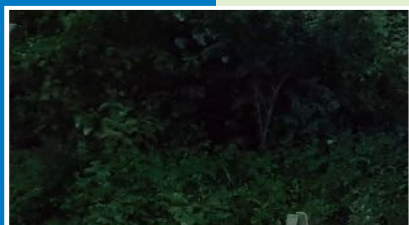

Effecten afbraak woonhuis Lange Dreef 6, Culemborg, op beschermde soorten

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

T.J. Boudewijn
D. Beuker

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Effecten afbraak woonhuis Lange Dreef 6, Culemborg, op beschermde soorten

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

T.J. Boudewijn & D. Beuker

Status uitgave: definitief

Rapportnummer: 21-211
Projectnummer: 21-0348
Datum uitgave: 3 september 2021
Foto's omslag: D. Beuker/Bureau Waardenburg
Projectleider: drs. T.J. Boudewijn
Tweede lezer: C. Heunks
Naam en adres opdrachtgever: T. van Uffelen
Lange Nieuwstraat 40b
3512 PJ Utrecht
Referentie opdrachtgever: email: info@tillyvanuffelen.nl 10 april 2021 17:17
Akkoord voor uitgave: drs. C. Heunks
Paraaf:

Graag citeren als: Boudewijn T.J. & D. Beuker 2021. Effecten afbraak woonhuis Lange Dreef 6, Culemborg, op beschermde soorten. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 21-211. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: Natuurtoets, Wet natuurbescherming, Culemborg

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv.

Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / T. van Uffelen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl

Voorwoord

Mevr. T. van Uffelen is voornemens om in de periode februari 2022-december 2023 aan de Lange Dreef 6 te Culemborg een bestaand woonhuis te slopen en te vervangen door twee ecowoningen. Deze ingrepen kunnen effecten hebben op beschermde soorten planten en dieren. Door Huiding (2020) heeft een Quick scan Flora & fauna plaatsgevonden, waarin aanbevolen werd om nader onderzoek te doen naar het voorkomen en gebiedsgebruik van kerkuil, steenuil, huismus en vleermuizen. Effecten op deze soorten konden op basis van de voorgenomen werkzaamheden niet op voorhand worden uitgesloten.

Mevr. T. van Uffelen heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt de mogelijke effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op genoemde beschermde soorten te onderzoeken.

In het kader van de Wet natuurbescherming heeft Bureau Waardenburg in 2021 het plangebied geïnventariseerd op het voorkomen van vleermuizen. Gegevens over het voorkomen van kerkuil, steenuil en huismus werd ontvangen van leden van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg. De effecten van de werkzaamheden op de genoemde soorten en soortgroepen werden bepaald door Bureau Waardenburg.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

T.J. Boudewijn	projectleiding, rapportage
D. Beuker	veldwerk, rapportage
G.F.J. Smit	beoordeling geschiktheid voor vleermuizen

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Het project werd begeleid door mevr. T. van Uffelen. Wij danken haar voor de prettige samenwerking.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Verantwoording	10
2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden	11
2.1 Wet natuurbescherming	11
2.2 Beschermingsregimes soorten	11
2.3 Natura 2000-gebieden	12
2.4 Houtopstanden	12
2.5 Natuurnetwerk Nederland	12
3 Het plan Lange Dreef 6 te Culemborg	13
3.1 Beschrijving plangebied	13
3.2 Voorgenomen ingreep	15
4 Betekenis van Lange Dreef 6 te Culemborg voor relevante beschermde soorten planten en dieren	17
4.1 Bronnenonderzoek	17
4.2 Methode	17
4.3 Bevindingen	18
4.3.1 Huismus	19
4.3.2 Kerkuil	21
4.3.3 Steenuil	22
4.3.4 Vleermuizen	23
4.3.5 Samenvatting resultaten	24
5 Effecten van de ingreep en te treffen maatregelen	26
5.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	26
5.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	28
6 Beoordeling Wet natuurbescherming	31
6.1 Conclusie resultaten onderzoek	31
6.2 Overtreding verbodsbepalingen	31
6.3 Aanvullende maatregelen	33
6.4 Ontheffingsaanvraag	33
Literatuur	34
Bijlagen	

Samenvatting

Mevr. T. van Uffelen is voornemens om aan de Lange Dreef 6 te Culemborg een bestaand woonhuis te slopen en dit te vervangen door twee ecowoningen. Hierbij moet rekening worden gehouden met beschermde soorten planten en dieren.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het voor de lange termijn beschermen en gebruiken van biodiversiteit. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan moet er ontheffing worden aangevraagd voor het overtreden van een verbodsbepaling. Door Huiding (2020) heeft een Quick scan Flora & fauna plaatsgevonden, waarin aanbevolen werd om nader onderzoek te doen naar het voorkomen en gebiedsgebruik van kerkuil, steenuil, huismus en vleermuizen. Effecten op deze soorten konden op basis van de voorgenomen werkzaamheden niet op voorhand worden uitgesloten. Bureau Waardenburg heeft op basis van veldonderzoek in 2021 en beperkt bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op genoemde soorten onderzocht en beoordeeld of voor genoemd initiatief een ontheffing moet worden aangevraagd. Gegevens over het voorkomen en het gebiedsgebruik door kerkuil, steenuil en huismus zijn aangeleverd door leden van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg. Door Bureau Waardenburg is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid en het gebiedsgebruik door vleermuizen.

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. In dit kader gelden voor uitvoering van de werkzaamheden de hieronder genoemde voorwaarden.

- Voor de volgende soorten dient ontheffing te worden aangevraagd: huismus en gewone dwergvleermuis

Door de sloop van het pand Lange Dreef 6 te Culemborg in februari 2022 gaan 6 vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus, die jaarrond beschermd zijn, verloren. In de nieuwe woningen wordt de mogelijkheid geboden voor nieuwe rust- en verblijfplaatsen van huismussen, maar de woningen zijn pas in december 2022 gereed. Om in het broedseizoen 2022 alternatieve rust- en verblijfplaatsen voor de huismussen te bieden, worden in najaar 2021 bij Lange Dreef 35 twaalf mussenkasten opgehangen. Tussen Lange dreef 6 en 35 vindt voortdurend uitwisseling van huismussen plaats. Met het gereedkomen van de ecowoningen, die voorzien worden van huismusdakpannen, zijn er voor het broedseizoen 2023 weer geschikte rust- en verblijfplaatsen voor huismussen beschikbaar op Lange Dreef 6.

Aan de zuidwestzijde van het pand bevond zich in de periode juni-juli met zeer grote waarschijnlijk een verblijfplaats van een enkele gewone dwergvleermuis. In augustus werd deze verblijfplaats niet gebruikt. Wel werd de treurwilg in augustus gebruikt als verblijfplaats door een rosse vleermuis. Deze treurwilg blijft behouden.

De verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is beschermd. Aan de kopse kanten van de nieuw te realiseren woningen worden vier vleermuiskasten ingebouwd.

Aangezien het oorspronkelijke pand in februari 2022 wordt afgebroken en met de bouw van de panden in april wordt begonnen, zijn deze panden pas in december 2022 gereed. Er gaat dus tijdelijk een verblijfplaats verloren. Dit wordt ondervangen door begin oktober 2021 vier vleermuiskasten op te hangen in de treurwilg op het terrein, zodat er voldoende geschikte verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen aanwezig blijven.

Het plaatsen van vier inbouw vleermuiskasten moet als een duidelijke plusmaatregel gezien worden, omdat in de huidige situatie de woning een deel van het jaar als verblijfplaats door één gewone dwergvleermuis wordt gebruikt.

Daarnaast begunstigt het erfinrichtingsplan, dat gericht is op het verhogen van de biodiversiteit, de situatie voor vogels, insecten en amfibieën. Hiervan zullen indirect ook de vleermuizen profiteren.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Mevr. T. van Uffelen is initiatiefnemer om een bestaand woonhuis aan de Lange Dreef 6 te Culemborg te slopen en te vervangen door twee ecowoningen. Bij uitvoering van de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met beschermde soorten planten en dieren.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur, en daarmee de biodiversiteit, schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan is er ontheffing nodig voor het overtreden van een verbodsbepaling. In specifieke gevallen geldt een vrijstellingsregeling. Als de schade betrekking heeft op een Natura 2000-gebied moet een vergunning worden aangevraagd¹.

Op de locatie aan de Lange Dreef 6 te Culemborg bevindt zich een woonhuis van ongeveer driekwart eeuw oud. Naast het woonhuis stond een 25 meter lange en 17 m brede schuur, die gebruikt werd om kippen te houden. Deze schuur is recent afgebroken. Het woonhuis ligt aan de rand van Culemborg en grenst aan agrarisch gebruikt gebied. Op het perceel zijn een grote treurwilg aanwezig, een rij laagstam fruitbomen en in de voortuin enige struiken. Door Huiding (2020) is een quick scan verricht naar het voorkomen van beschermde soorten. In de schuur werden braakballen van de kerkuil vastgesteld en bij het woonhuis de aanwezigheid van huismussen. Verder kon de aanwezigheid van steenuil op of bij het erf en van vleermuizen, die de woning als rustplaats gebruikten, niet worden uitgesloten.

In dit rapport wordt verslag gedaan van nader veldonderzoek naar het voorkomen van genoemde beschermde soorten. Het doel is te bepalen of de voorgenomen werkzaamheden leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Dit rapport beschrijft de uit te voeren werkzaamheden (H3) en de methodiek (H4) bij de in 2021 uitgevoerde inventarisatie. De effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren zijn in beeld gebracht en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de natuurwetgeving. Daarbij is ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten planten en dieren komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van de sloop van het pand(H4)?
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep (H5)?
- Kunnen deze effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben (H5)?
- Welke verbodsbepalingen worden overtreden/is een ontheffing nodig (H5)?

¹ Zie voor de doelstelling en regels van de Wet natuurbescherming het wettelijk kader in Hoofdstuk 2.

- Welke maatregelen voor mitigatie en compensatie van schade aan beschermde soorten zijn noodzakelijk (H6)?

Voorliggend rapport vormt de onderbouwing voor een ontheffingsaanvraag van Wet natuurbescherming.

1.2 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2021 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen van Bureau Waardenburg en leden van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg, die in hun vrije tijd hier inventarisatiewerkzaamheden verrichten.

Veldonderzoek

Het veldonderzoek van Bureau Waardenburg heeft zich geconcentreerd op de vleermuizen. Hiervoor is eerst op 27 maart 2021 door drs. G. Smit, vleermuisdeskundige van Bureau Waardenburg, overdag een verkennend bezoek aan het woonhuis gebracht om te onderzoeken welke vleermuissoorten potentieel gebruik zouden kunnen maken van het woonhuis. Door de afwezigheid van vleermuiskeutels op de zolderverdieping en de beperkte aanwezigheid van kleine kieren in de muren werd geconstateerd dat het woonhuis potentieel geschikt is als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Hier heeft het verdere veldwerk zich, conform het vleermuisprotocol, op geconcentreerd. Voor een nadere toelichting zie hoofdstuk 3.

Leden van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg inventariseren regelmatig de steenuilen in de directe omgeving van het plangebied en hangen hier kasten op voor zowel steen- als kerkuilen. Zij waren graag bereid hun kennis te delen. Tevens hebben zij informatie over het voorkomen van de huismus beschikbaar gesteld. Voor een verdere toelichting wordt eveneens verwezen naar hoofdstuk 3.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na 2023 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Bronnenonderzoek

Aanvullend op het veldbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Door Huider (2020) is het NDFF¹ geraadpleegd. Voor een actueel overzicht van het voorkomen van beschermde soorten wordt naar dat rapport verwezen

2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden

2.1 Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht geworden. De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. De wet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, van soorten planten en dieren en van houtopstanden.

De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wnb. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten planten en dieren zijn in de Wnb opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet.

In het voorliggende rapport toetsen we aan bepalingen voor beschermde soorten (Wnb: Hoofdstuk 3), de ingreep heeft geen effecten op de bepalingen uit de hoofdstukken 2 en 4 van de wet. Hieronder wordt dit kort toegelicht.

2.2 Beschermingsregimes soorten

Bij de uitvoering van de sloop- en bouwwerkzaamheden moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op locatie Lange Dreef 6 te Culemborg. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

De Wnb onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1),
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2)¹ en
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3).

Voor een aantal soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' heeft de provincie een vrijstelling verleend voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (Wnb Art 3.10 lid 2a).

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in 'vogels', soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2) en 'andere soorten' (Wnb § 3.3).

Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, is nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen voordat de ingreep wordt uitgevoerd (zie Hoofdstuk 5).

¹ Dit betreft soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels. Vogels vallen onder Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van EZ, versie 1.3 december 2016.

2.3 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op 6-7 km afstand van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden Lingedijk en Diefdijk-Zuid en het gebied Rijntakken. Het slopen van een bestaande woning en het bouwen van twee ecowoningen op meer dan 6 km afstand van deze Natura 2000-gebieden zal gezien de beperkte omvang van de ingreep en de grote afstand tussen ingreepgebied en Natura 2000-gebieden niet leiden tot effecten op deze twee Natura 2000-gebieden. Effecten zijn op voorhand uit te sluiten.

2.4 Houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 10 are (1.000 m²) en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Met de ingreep worden geen houtopstanden gekapt. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn dus niet van toepassing.

2.5 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op 800 m afstand van het Natuurnetwerk Nederland. Directe effecten op het NNN zijn uit te sluiten en het toetsingskader van het NNN is niet van toepassing.

3 Het plan Lange Dreef 6 te Culemborg

3.1 Beschrijving plangebied

De locatie Lange Dreef 6 te Culemborg ligt aan de rand van de bebouwde kom van Culemborg aan de noordoostkant op de kruising Honddijk-Lange Dreef net buiten de bebouwde kom (figuur 3.1). Het woonhuis met schuur behoorde oorspronkelijk tot een groter perceel, maar alleen het woonhuis met schuur, een klein stukje boomgaard, een grote treurwilg en enig grasland behoren tot het plangebied (figuur 3.2). Op de overige delen vinden geen veranderingen plaats. Langs de Honddijk staan aan de westkant een bebouwing van bungalows en aan de oostkant is het beeld meer divers met een historische boerderij “De Sleutel” (Lange Dreef 35), enkele bungalows en bedrijfswoningen met schuren (figuur 3.3). Aan de zuidkant van de Lange Dreef binnen de bebouwde kom staan vooral luxewoningen. Aan de noordkant ligt direct naast de Lange Dreef 6 een kleine boomgaard en de nieuwbouwwijk Sprokkelenburg, die bestaat uit luxewoningen op grote percelen. Verder bestaat de directe omgeving aan de noord- en oostkant uit graslandpercelen met op ongeveer 800-1.000 m de Lekdijk. De Lange Dreef ten westen van de Honddijk heeft hoger opgaande populieren, terwijl aan de oostkant van de Honddijk een weerszijden van de weg lagere eiken staan.

Figuur 3.4 laat zien dat het plangebied op ruim 6 km afstand ligt van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Lingedijk-en Diefdijk-Zuid en op ongeveer 7 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De afstand tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) bedraagt minimaal 800 m.

Figuur 3.1 Het woonhuis van Lange Dreef 5. Links van het woonhuis staan struiken en achter het woonhuis is de treurwilg zichtbaar.

Figuur 3.2 Achteraanzicht van de woning Lange Dreef 6. Rechts is een stukje van de laagstamboomgaard zichtbaar.

Figuur 3.3 De begrenzing van het plangebied (blauw) en een aantal relevante huisnummers. In het plangebied is de kippenschuur nog aanwezig. Deze is reeds geamoveerd.

Figuur 3.4 Ligging plangebied (rood aangegeven) ten opzichte van Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Gelderland. (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl)

3.2 Voorgenomen ingreep

De ingreep beperkt zich tot de woning, die in februari 2022 wordt afgebroken, waarna de bouw van twee ecowoningen plaatsvindt, één komt op de plaats van de huidige woning en de andere komt op de plaats van de voormalige schuur. De treurwilg en de boomgaard blijven behouden. De schuur is reeds in april-mei 2021 afgebroken.

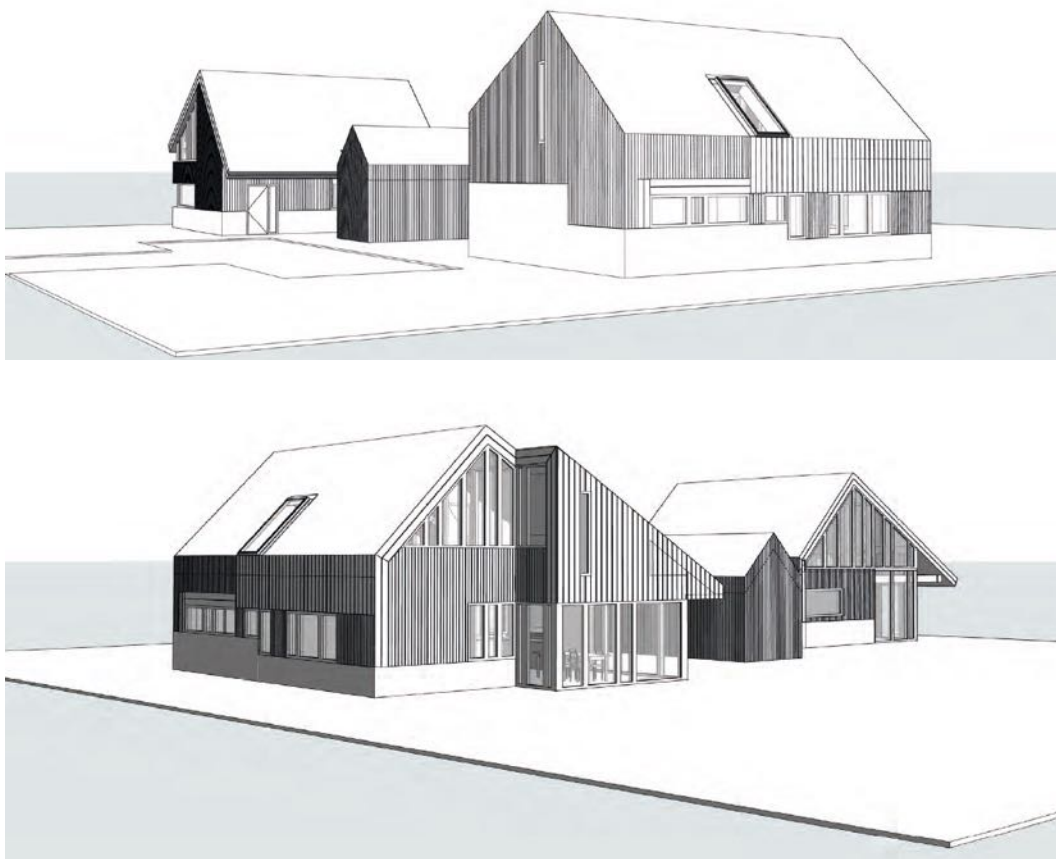
Deze ingreep kan omschreven worden als een ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Gebruik van een door de minister goedgekeurde gedragscode voor de betreffende ingreep is niet aan de orde.

Tabel 3.1 Fasering uit te voeren werkzaamheden voor de bouw van ecowoningen aan de Lange Dreef 6 te Culemborg.

Werkzaamheden	Start	Oplevering
Slopen kippenschuur	april 2021	mei 2021
Sloop huidige woonhuis	februari 2022	februari 2022
Bouw ecowoningen	april 2022	december 2022

Figuur 3.5 geeft een impressie van de nieuw te bouwen ecowoningen. Ten opzichte van de oorspronkelijke situatie neemt het bebouwde oppervlak niet toe. Het perceel blijft verder in gebruik als tuin.

Figuur 3.5 Impressie van de twee ecowoningen; boven voorzijde en onder achterzijde. De voorzijde bevindt zich langs de Lange Dreef.

4 Betekenis van Lange Dreef 6 te Culemborg voor relevante beschermde soorten planten en dieren

4.1 Bronnenonderzoek

Huiding (2020) geeft een overzicht van de beschermde soorten in de regio die binnen het plangebied voor kunnen komen op basis van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB). Hij komt op basis hiervan en een terreinbezoek op 23 november 2020 tot de volgende conclusies:

“Op de locatie zijn in de schuur veren, braakballen en uitwerpselen gevonden van de kerkuil. Op en rond de locatie zijn mogelijk gunstige (winter)verblijfs- en voortplantingslocaties aanwezig. Hetzelfde geldt voor de steenuil. De woning zelf had in- en uitvliegende huismussen onder het dakbeschot tijdens het locatiebezoek. De werkzaamheden hebben mogelijk nadelige invloed op mogelijke verblijfplaatsen. Verdere toetsing (nader onderzoek) is nodig voor huismus, kerkuil en steenuil”.

“In de omgeving zijn diverse soorten vleermuizen waargenomen. Op en rond de locatie zijn mogelijk gunstige (winter)verblijfs- en voortplantingslocaties aanwezig (de woning). De werkzaamheden hebben mogelijk nadelige invloed op mogelijke foerageroutes. Verder onderzoek (Nadere toetsing) is nodig!”

Op basis van bovenstaande conclusies heeft het onderzoek zich dan ook gericht op het voorkomen en gebiedsgebruik van huismus, kerkuil, steenuil en vleermuizen.

4.2 Methode

Hieronder wordt in het kort de aanpak beschreven per soort(groep).

Huismus

Conform het kennisdocument Huismus (BIJ12 2017a) zijn twee gerichte bezoeken aan de locatie gebracht op 9-4-2021 (7:30-8:00) en op 25-4-2021 (6:30-7:00). Het was droog en vrijwel windstil. Op de locatie zelf is vastgelegd waar mannetjes zaten te roepen of waar vogels naar binnen vlogen. Tevens is van de directe omgeving genoteerd waar roepende vogels aanwezig waren.

Kerkuil

Op 21 maart 2021 is een bezoek aan de schuur gebracht waar door Huiding (2020) veren, poepsporen en braakballen waren gevonden. Alle braakballen zijn verwijderd en de schuur is geïnspecteerd op mogelijke broedplekken. Op 27 maart 2021 is de schuur opnieuw bezocht: er waren geen nieuwe braakballen aanwezig. Verder is vooral gebruikt gemaakt van de bestaande kennis van de plaatselijke uilendeskundige van de NVWC.

Steenuil

Conform het Kennisdocument steenuil (BIJ12 2017b) zijn drie bezoeken aan de locatie gebracht, waarbij met een geluidsdrager de territoriumroep van de steenuil tien keer is afgespeeld. Vervolgens is een minuut geluisterd en daarna is de procedure nog tweemaal herhaald (Zie Bloem *et al.* 2001). De positie van reagerende steenuilen is op kaart ingetekend. Het geluid werd op twee locaties afgespeeld: direct tegenover Lange Dreef 6 en ter hoogte van Hondwijk 2a. De inventarisatie vond plaats op:

- 24 februari 2021 (20:30 – 20:45),
- 24 maart 2021 (20:45 – 21:00),
- 9 april 2021 (21:30 – 21:45).

Op de avonden was het helder en vrijwel windstil.

Daarnaast is van de uilendeskundige aanvullende informatie ontvangen over de locatie van nestkasten en het gebiedsgebruik door steenuilen.

Vleermuizen

Conform het vleermuisprotocol zijn voor het vaststellen van het eventuele gebruik van de woning door gewone dwergvleermuis en laatvlieger de volgende veldbezoeken gebracht:

- 20 mei 2021 (21:55 - 24:00),
- 2 juni 2021 (21:45 – 23:07)
- 6 juli 2021 (22:00 – 23:00)
- 11 augustus 2021 (21:20 – 23:20)
- 31 augustus (2021) (ochtendbezoek: 5:30 – 6:30)

Het bezoek op 6 juli is vooral gebruikt om uitsluitel te krijgen over de mogelijke verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis. Het bezoek op 31 augustus 2021 is vervroegd op verzoek van de opdrachtnemer in verband met lopende procedures.

Tijdens het veldbezoek is door twee waarnemers zowel visueel als met een batdetector waargenomen. Eén bat-detector (Pettersson D240x) is aan de noordzijde van het huis neergezet en ingesteld op een frequentie van 27 kHz, gericht op het waarnemen van de laatvlieger. Een andere batdetector (Pettersson D200) is in de hand gehouden en hoofdzakelijk rond de 40 kHz beluisterd op het voorkomen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Regelmatig is de frequentie van de ontvanger naar 18 kHz verlaagd om mogelijk passerende rosse vleermuizen op te pikken. Afwisselend werd aan de noordwestkant, zuidwestkant en noordoostkant van het huis waargenomen.

4.3 Bevindingen

Hieronder worden kort de bevindingen van de onderzochte soorten weergegeven. Aanvullend kan opgemerkt worden dat beide schoorstenen van de woning bezet waren door paartjes kauwen. Aan de achterkant was een spreeuw bezig een nest te bouwen. In de treurwilg waren in spechtengaten broedende spreeuwen aanwezig. Op het terrein waren een territoriale zanglijster en een merel aanwezig. In de sloot voor en naast de woning was steeds een paar waterhoentjes aanwezig. Deze soorten hebben conform de Wnb-soortenbescherming geen jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats.

4.3.1 Huismus

Op de bezoeken waren bij verschillende huizen langs de Hondijk roepende huismussen aanwezig (figuur 4.1). Bij de woning Lange Dreef 6 waren op verschillende plekken roepende en invliegende huismussen aanwezig. De mussen zaten een deel van de tijd in de struiken direct ten westen van het woonhuis (figuur 3.1 en 4.2). Er vond veel uitwisseling plaats met de mussen in de struiken van Lange Dreef 35. Op het perceel zijn alleen langs de Lange Dreef struiken aanwezig. Bij Lange Dreef 35 is een paardenbak aanwezig, die door de huismussen als zandbak wordt gebruikt. Op Lange Dreef 6 was geen mogelijkheid aanwezig om een zandbad te nemen, maar door het afbreken van de schuur is nu wel de mogelijkheid ontstaan om hier een zandbad te nemen.

Zowel bij Lange Dreef 35 als bij Hondijk 2 zijn deels wintergroene struiken aanwezig, die gebruikt worden als verblijfplaats overdag en om te slapen.

Figuur 4.1 Locaties waar roepende huismussen werden vastgesteld. Met een pijl is de uitwisseling tussen Lange Dreef 6 en 35 weergegeven.

In figuur 4.2 en 4.3 is aangegeven waar roepende of invliegende huismussen werden vastgesteld. Het totale aantal potentiële broedplekken bij Lange Dreef 6 bedraagt zes.

Figuur 4.2 Met pijlen zijn de invliegopeningen of de locatie van de roepende mannen van de huismus aan de voorkant van de woning aangegeven. Links van de woning de struiken die veelvuldig gebruikt worden door huismussen.

Figuur 4.3 Met een pijl is de locatie van een roepende man huismus aangegeven aan de achterkant van de woning.

De mussen van Lange Dreef 6 vormen onderdeel van een grotere populatie langs het noordelijke deel van de Hondwijk (figuur 4.1). Hier zijn met uitzondering van perceel 4/4a op korte termijn geen veranderingen te verwachten. Bij Lange Dreef 35 en Hondwijk 2 en 2a worden paarden en schapen gehouden. Huismussen maken veelvuldig gebruik van de schuren van Lange Dreef 35 en Hondwijk 2. Hier is sprake van een gunstige situatie voor de huismus.

4.3.2 Kerkuil

Figuur 4.4 geeft een overzicht van het voorkomen van de kerkuil rond het plangebied en de aanwezigheid van kasten.

Figuur 4.4 Voorkomen en gebiedsgebruik door de kerkuil rond Lange Dreef 6. Tevens zijn de kerkuilenkasten aangegeven. Op de locatie met het witte blok is een kerkuil aanwezig, maar onbekend is of hier een kast aanwezig is (gegevens NVWC: periode 2019-2021).

In 2019 is een broedsel van de kerkuil vastgesteld op Hondwijk 4/4a (Emayl 2019). Dit onderzoek vond plaats vanwege het voornemen om de bestaande panden op deze percelen af te breken en te vervangen door twee nieuwe woonhuizen. Van deze locatie was al langer bekend dat hier kerkuilen verbleven. Regelmatig verbleef een kerkuil onder de kapschuur van Lange Dreef 35 en ook werd er een kerkuil in de schuren waargenomen. In overleg met de Natuur- en Vogelwacht Culemborg zijn, vooruitlopend op de sloop van de panden van Hondwijk 4/4a als compensatie extra kerkuilennestkasten opgehangen op Hondwijk 2 en bij Beusichemsedijk 18. Daarnaast was er al een kerkuilenkast aanwezig bij Lange Dreef 35, die echter alleen door holenduiven wordt benut, en kerkuilenkasten op Hamseweg 2, die echter als broedplek in gebruik is door een bosuilpaar, en Hamseweg 3, die al door een kerkuilenpaar bezet is.

De panden van Hondwijk 4/4a zijn nog niet gesloopt, zodat het kerkuilenpaar hier nog vermoedelijk aanwezig is. Lange Dreef 6 werd in ieder geval enige tijd als rustplaats door een kerkuil gebruikt, maar de afwezigheid van verse braakballen in de periode 21-27 maart 2021 laat zien dat er meerdere locaties als rustplaats gebruikt worden. Dit komt overeen met de bevindingen van Eymael (2019) en van de uilendeskundige van de NVWC.

De schuur van de Lange Dreef 6 wordt net als Lange Dreef 35 incidenteel gebruikt als rustplaats. De vaste rust- en verblijfplaats bevindt zich op Hondwijk 4/4a. Er is dus geen sprake van een vaste rust- en verblijfplaats op Lange Dreef 6.

Het perceel van Lange Dreef 6 blijft verder in gebruik als tuin en groententuin, zodat het potentieel onderdeel kan blijven vormen van het foerageergebied van de kerkuil.

Voor 2021 is geen informatie beschikbaar of er weer daadwerkelijk weer kerkuilen op de locatie Hondwijk 4/4a gebroed hebben. Er is wel regelmatig ter plaatse een bosuilpaar gehoord. Wel zijn er tijdens de vleermuisrondes op 11 en 31 augustus vliegende kerkuilen ten noordoosten van de Hondwijk waargenomen, zodat het waarschijnlijk is dat er nog steeds kerkuilen op Hondwijk 4/4a aanwezig zijn.

4.3.3 Steenuil

Figuur 4.5 geeft een overzicht van de waarnemingen van de steenuil en de aanwezige nestkasten.

Figuur 4.5 Waarnemingen van steenuilen tijdens de inventarisatie en de aanwezige steenuilenkasten. De bezette steenuilenkast bevindt zich op het perceel van Hondwijk 2a.

Van de locatie Hondwijk 4/4a was bekend dat hier steenuilen aanwezig waren. In 2018 kwam het bericht dat de panden op de nominatie stonden om gesloopt te worden. Vooruitlopend hierop zijn door leden van de NVWC steenuilenkasten geplaatst bij Hondwijk 2 en 2a. Bij Lange Dreef 35 was al een steenuilenkast aanwezig en bij Hondwijk 2 waren al twee oudere typen steenuilenkasten aanwezig, die jaarlijks door spreeuwen gebruikt werden.

In 2019 was de kast bij Lange Dreef 35 niet in gebruik en de drie kasten bij Hondwijk 2 werden door spreeuwen gebruikt. De kast bij Hondwijk 2a was niet bezet. Vermoedelijk gebruikte de steenuil nog steeds de panden van Hondwijk 4/4a als broedplaats.

In 2020 waren de kasten bij Hondwijk 2 in gebruik door spreeuwen en de kast bij Hondwijk 2a werd gebruikt door steenuilen. Hier waren op 2 mei een vrouw steenuil en 2 eieren aanwezig. Op 30 mei was hier nog 1 ei aanwezig, zodat dit legsel mislukt is.

In 2021 werd door de steenuilen gereageerd op het afspelen van het geluid van de steenuil op de erven van de percelen Hondwijk 2 en 2a. Eén vogel vloog van Hondwijk 2 naar Hondwijk 4/4a. Bij de nestcontrole op 15 mei 2021 bevonden zich in de kast van Hondwijk 2a een steenuilvrouwtje en 3 jongen van 4-5 dagen oud. Deze jongen zijn later geringd en succesvol uitgevlogen.

De nestboom bij Hondwijk 2a bevindt zich op ongeveer 270 m van Lange Dreef 6, zodat Lange Dreef 6 geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de steenuil is. Door Van den Bremer *et al.* (2009) zijn steenuilen gezenderd en is gekeken naar de foerageerafstand tot het nest. De gemiddelde afstand tot het nest bedroeg in de broedtijd 60-100 m, terwijl als maximum afstand zo'n 200 m werd vastgesteld met enkele uitschieters tot 300 m.

De steenuil aan de Hondwijk gebruikt de nestkast van Hondwijk 2a als broedlocatie en zal met name in de broedtijd binnen een afstand van 200 m foerageren. Lange Dreef 6 wordt niet gebruikt als broedlocatie en ligt aan de rand van het foerageergebied, zodat het in de broedtijd geen essentieel onderdeel van het leefgebied is.

4.3.4 Vleermuizen

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Hieronder worden de resultaten van de verschillende veldbezoeken samengevat. In Bijlage 2 zijn de dagverslagen opgenomen.

Het woonhuis aan de Lange Dreef 6 werd in de periode mei-juli zeer waarschijnlijk gebruikt door één gewone dwergvleermuis als verblijfplaats. Doordat de locatie zich in de schaduw bevindt van zowel de dakgoot als het aangrenzende struweel was het niet mogelijk om daadwerkelijk de gewone dwergvleermuis te zien uitvliegen. Aangezien het dier hier plotseling verscheen en er geen aanvliegende dieren werden gehoord is het aannemelijk dat de verblijfplaats zich hier bevindt. In augustus 2021 werd hier geen uitvliegende dwergvleermuis vastgesteld en ook bij het ochtendbezoek op 31 augustus 2021 werd hier geen invliegende dwergvleermuis vastgesteld.

Het terrein lijkt geen cruciaal landschapselement voor vleermuizen te bevatten. Gewone dwergvleermuizen zijn langsvliegend, foeragerend en éénmaal baltzend waargenomen. Er werd vooral gefoerageerd aan de lijzijde van de populieren van de Lange Dreef, waarbij af en toe ook rond de woning werd gefoerageerd.

Rosse vleermuizen zijn in mei-juni alleen langs vliegend vastgesteld. Deze dieren hebben verblijfplaatsen in bomen in het park de Plantage. Bij het bezoek in augustus 2021 bleek een rosse vleermuis waarschijnlijk een verblijfplaats in de treurwilg te hebben. In deze treurwilg bevinden zich diverse holen van de grote bonte specht, die in het voorjaar gebruikt

werden als nestplaats door spreeuwen. Laatvliegers zijn, ondanks gericht zoeken, niet gehoord of gezien.

Aangezien de woning Lange Dreef 6 zeer waarschijnlijk in de periode mei-juli werd gebruikt door de gewone dwergvleermuis als verblijfplaats, is er sprake van overtreding van verbodsbepalingen wanneer de woning wordt afgebroken.

De populieren langs de Lange Dreef werden vooral gebruikt als foerageergebied. Hierin komt geen verandering, zodat de foerageermogelijkheden niet veranderen. De woning vormt geen onderdeel van een verbindingszone voor vleermuizen, aangezien de aanwezige bomen en beplanting gehandhaafd blijven.

Figuur 4.6 De vermoedelijke verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis in mei-juli 2021.

4.3.5 **Samenvatting resultaten**

Tabel 4.2 geeft een overzicht van de beschermde soorten, die van de woning Lange Dreef 6 te Culemborg gebruik maken. Tevens is aangegeven of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming als de woning Lange Dreef 6 te Culemborg wordt afgebroken.

Tabel 4.1 Beschermde soorten Lange Dreef 6 te Culemborg en hun beschermingsregime.

Soort	Functie	Wnb*
Huismus	broedlocatie	§ 3.1
Gewone dwergvleermuis	verblijfplaats	§ 3.2

**Beschermingsregime conform de betreffende paragraaf in de wet (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, andere soorten).*

5 Effecten van de ingreep en te treffen maatregelen

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten. Uitgangspunt voor de effectbepaling is dat rust- en verblijfplaatsen de plekken zijn voor een soort die van essentieel belang zijn voor haar levenscyclus en een onmisbaar onderdeel zijn van het habitat¹. Om effecten te voorkomen zal de functionaliteit van rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd moeten zijn. Waar relevant is aangegeven welke maatregelen in dit kader van toepassing zijn.

5.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Het plangebied heeft betekenis voor alleen de huismus (zie 4.2.1). Kerkuil (4.2.2) en steenuil (4.2.3) gebruiken Lange Dreef 6 niet als vaste rust- en verblijfplaats en tevens vormt het geen essentieel onderdeel van hun foerageergebied.

Broedvogels met jaarrond beschermd nest

Nest-, rust en slaapplaatsen

De woning Lange Dreef 6 te Culemborg wordt gebruikt door de huismus als rust- en verblijfplaats. Op basis van het aantal roepende mannetjes en invliegende exemplaren is sprake van 6 potentiële rust- en verblijfplaatsen. Met de sloop van de woning verdwijnen deze verblijfplaatsen. De ecowoningen worden voorzien van verblijfplaatsen voor huismussen, zodat er sprake is van een tijdelijk effect. Er is alleen sprake van tijdelijke aantasting van de nesten. De functionele leefomgeving blijft intact. Er vinden geen cumulatieve effecten plaats.

Overige functies

De struiken direct ten westen van de woning worden door de huismussen veelvuldig gebruikt. Er is veel uitwisseling met de struiken bij Lange Dreef 35. De struiken bij Lange Dreef 6 blijven behouden.

Huidige staat van instandhouding

De huismus is opgenomen op de Rode Lijst broedvogels in de categorie 'Gevoelig'. De huismus behoort tot de 'soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en algemeen zijn' (Vogelbescherming.nl). De staat van instandhouding is matig ongunstig (sovon.nl).

De werkzaamheden doen geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de huismus. Het huidige aanbod aan verblijfplaatsen blijft behouden. Tenminste evenveel broedparen huismussen kunnen weer broeden na het gereedkomen van de ecowoningen. Alleen in het broedseizoen 2022 zijn er geen broedplekken beschikbaar door de afbraak van de woning Lange Dreef 6 en ecowoningen nog gebouwd moeten worden.

¹ Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Final version, February 2007

Staat van instandhouding na de ingreep

Door het uitvoeren van de maatregelen voor de huismus bij de bouw van de ecowoningen, komen in de nieuwe situatie meer nestplaatsen beschikbaar. Hiermee wordt de lokale populatie huismussen duurzaam ondersteund. Omdat de huismus een Rode lijst-status heeft, is dit gunstig voor de staat van instandhouding op de langere termijn.

Maatregelen

Schade aan nesten kan niet worden voorkomen aangezien de woning wordt afgebroken en vervangen door ecowoningen. Conform het Kennisdocument Huismus dienen de 6 potentiële rust- en verblijfplaatsen vervangen te worden door minstens 12 vervangende geschikte rust- en verblijfplaatsen. Tijdelijk dienen er wel alternatieve broedplekken gerealiseerd te worden voor het broedseizoen 2022, omdat de broedplekken in de ecowoningen nog niet gereed zijn en de bestaande woning al is afgebroken.

Begin oktober 2021 worden twaalf mussenkasten op een geschikte locatie opgehangen bij Lange Dreef 35. Gezien de veelvuldige uitwisseling van huismussen tussen Lange Dreef 6 en Lange Dreef 35 kan dit als een gezamenlijke broedlocatie worden beschouwd. Dit betekent dat ruim voor het broedseizoen voldoende alternatieve broedlocaties beschikbaar zijn voor de huismus en dat de huismussen hier voldoende lang aan hebben kunnen wennen. Het pand van Lange Dreef 35 bestaat uit een boerderij met een schuur, waar meerdere huismusparen gevestigd zijn. De locatie lijkt geschikt voor het opvangen van de broedparen van Lange Dreef 6, maar voor de zekerheid worden hier toch mussenkasten geplaatst.

Begin november 2021 worden de gebruikte broedlocaties van Lange Dreef 6 dicht gestopt, zodat ze niet meer benut kunnen worden.

De ecowoningen worden voorzien van 12 voor huismussen ontworpen dakpannen (figuur 5.1), zodat er voldoende vestigingsmogelijkheden voor huismussen ontstaan. Deze pannen worden met name aan de noordoostzijde van beide woningen aangebracht om opwarming door de zon zoveel mogelijk te beperken.

In Bijlage 3 wordt het werkprotocol voor de huismus weergegeven.

MATERIALISATIE Lange Dreef 6, Culemborg

Voor de gevels van beide woningen gebruiken we dezelfde, milieuvriendelijke materialen; natuurlijk vergrijzend, thermisch gemodificeerd fraud voor de houten geveldeelen en kozijnen en grijze gerecupereerde ijselsteentjes voor de plinten.

Ook voor het dak willen we onderzoeken of we hergebruikte dakpannen kunnen toepassen. Uitgangspunt is de mooi gevende OVH pan, blauw gesmoord of grijs / antraciet. In het dakvlak passen we een aantal speciaal voor huismussen ontworpen dakpannen toe. De benodigde zonnepanelen zijn zwart en geïntegreerd in het dak.

Daar waar de houten gevel het maaiveld raakt, passen we horizontale planken toe zodat er, indien nodig, makkelijk één plank vervangen kan worden.

Hergebruikte OVH dakpan, blauw gesmoord

Op het dak worden een aantal huismussenpannen geïntegreerd.

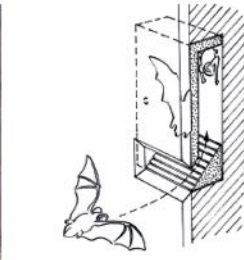
Indak zwarte zonnepanelen

Metselwerkplint: Licht grijze gerecupereerde ijselsteentjes

Natuurlijk vergrijzend, thermisch gemodificeerd frake geveldeelen + kozijnen

In de gevel van beide woningen worden in de sokkervleermuis-inlaatklep geïntegreerd.

Figuur 5.1 De voorzieningen voor huismussen en vleermuizen in de nieuw te bouwen panden.

Overige broedvogels

Effecten van de ingreep

Door de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren wordt het verstoren of vernietigen van nesten voorkomen. Ook door voorafgaande aan de werkzaamheden de beplanting op in gebruik zijnde nesten te controleren en indien nodig het werk uit te stellen totdat de jongen uitgevlogen zijn, kan het verstoren of vernietigen van nesten worden voorkomen.

5.2 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Het plangebied heeft betekenis voor gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis als foerageergebied (zie 4.2.2). Het pand wordt in de vroege zomer (mei-juli 2021) wel gebruikt als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis en de treurwilg in de nazomer als verblijfplaats door rosse vleermuis.

Vleermuizen

Voortplantings-, rust- en andere verblijfplaatsen

Op basis van de resultaten wordt gecomcudeerd dat het pand van Lange Dreef 6 te Culemborg door de gewone dwergvleermuis in de vroege zomer 2021 gebruikt werd als verblijfplaats. Er werden in de nazomer geen uitvliegende of invliegende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Dit geeft aan dat er meerdere geschikte verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig moeten zijn, aangezien er in augustus wel rond het pand gejaagd werd door gewone dwergvleermuizen.

Er is gericht gekeken naar de laatvlieger, maar tijdens alle bezoeken zijn geen laatvliegers gehoord of gezien. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de laatvlieger het pand van Lange Dreef 6 niet gebruikt als verblijfplaats.

De treurwilg in de tuin werd in de nazomer 2021 gebruikt als verblijfplaats door de rosse woelmuis. Vermoedelijk zijn dit de gaten van de grote bonte specht in deze boom. In het voorjaar van 2021 werden deze spechtenholen benut door spreeuwen als broedplaats.

Overige functies

De directe omgeving van de woning wordt gebruikt door gewone dwergvleermuizen om te foerageren. In mei 2021 werd weliswaar rond het huis gefoerageerd, maar het zwaartepunt bij het foerageren lag aan de lijzijde (noordkant) van de populieren langs de Lange Dreef. Dit gold ook voor de overige waarneemdagen.

Er werden in mei 2021 langs vliegende rosse vleermuizen waargenomen die vermoedelijk afkomstig zijn van het park De Plantage, maar er werd niet door deze soorten rond de woning gefoerageerd. Op 31 augustus 2021 werd wel rond de treurwilg op het perceel gejaagd door een rosse woelmuis, voordat hier de verblijfplaats werd betrokken.

De woning is geen onderdeel van een verbindingszone, die door de sloop van de woning wordt aangetast. Er ontstaat geen opening in een bestaande structuur. Effect hierdoor kan worden uitgesloten.

Huidige staat van instandhouding

De huidige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is onbekend. Op de Rode Lijst van Nederlandse zoogdieren (2020) staat de soort aangegeven als "niet bedreigd".

Staat van instandhouding na de ingreep

Aan de omgeving verandert niets door de bouw van de twee ecowoningen, die een kleiner oppervlaktebeslag hebben dan de woning met schuur. Voor beide woningen zijn inbouwkasten voorzien. Door de afbraak van het huidige pand gaat een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis tijdelijk verloren, omdat pas in december 2022 de nieuwe woningen met vleermuisvoorzieningen gereed zijn, terwijl de afbraak gepland is in februari 2022. Er is bij afbraak van de woning sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Maatregelen

De huidige woning wordt een deel van het jaar gebruikt als verblijfplaats door een gewone dwergvleermuis. In de nieuwe woningen worden vier vleermuisinbouwkasten geplaatst (figuur 5.1), zodat sprake is van een verbetering van de situatie voor de gewone dwergvleermuis ten opzichte van de huidige situatie. Wel is tijdelijk sprake van een negatief effect omdat het bestaande pand in februari 2022 wordt afgebroken en de nieuwe panden pas in december 2022 gereed zijn. Als tijdelijke maatregel worden in de treurwilg op het erf en in de populieren langs de Lange Dreef ter hoogte van het pand begin oktober 2021 vier vleermuiskasten opgehangen om voldoende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis te garanderen.

De woning vormt geen essentieel onderdeel van een verbindingroute en het is niet noodzakelijk om verdere maatregelen voor vleermuizen te nemen.

In bijlage 4 wordt het werkprotocol voor de gewone dwergvleermuis weergegeven. Hierbij is er vanuit gegaan dat het pand Lange Dreef 6 in de nazomer niet gebruikt wordt als paarverblijf, zodat er ook andere geschikte verblijfplaatsen voor de soort aanwezig zijn.. Het pand is door het ontbreken van een spouwmuur en het feit dat het pand al meerdere jaren leeg staat ongeschikt als winterverblijf voor de gewone dwergvleermuis.

6 Beoordeling Wet natuurbescherming

6.1 Conclusie resultaten onderzoek

Functie van het plangebied

De huidige woning van Lange Dreef 6 te Culemborg is in gebruik als vaste rust- en verblijfplaats door de huismus. Op basis van gericht veldonderzoek is er sprake van zes vaste rust- en verblijfplaatsen. De struiken ten westen van het woonhuis worden frequent gebruikt door huismussen, die uitwisselen met de huismussen in de struiken van de nabijgelegen Lange Dreef 35.

De locatie wordt niet gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats door steenuil en kerkuil en het vormt geen essentieel leefgebied voor beide soorten.

De woning Lange Dreef 6 wordt zeer waarschijnlijk in de periode mei – juli gebruikt als verblijfplaats door één gewone dwergvleermuis. Met het sloop van het pand verdwijnt deze verblijfplaats. In de nazomer wordt de treurwilg op het perceel zeer waarschijnlijk gebruikt als verblijfplaats door de rosse vleermuis. Deze treurwilg wordt niet aangetast. De woning vormt geen essentieel onderdeel in een verbindingszone voor vleermuizen.

Volledigheid onderzoeksgegevens

Het onderzoek aan huismus, kerkuil en steenuil is volledig om de effecten van de ingreep te kunnen inschatten.

De onderzoeksresultaten ten aanzien van vleermuizen laten zien dat het pand in de vroege zomer zeer waarschijnlijk gebruikt wordt als verblijfplaats door een gewone dwergvleermuis en de treurwilg op het perceel in de nazomer zeer waarschijnlijk als verblijfplaats door de rosse vleermuis. Er zijn geen zichtwaarnemingen die het gebruik als verblijfplaats kunnen bevestigen, maar desondanks wordt geconcludeerd dat het pand als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis in de vroege zomer wordt gebruikt.

Reikwijdte van de ingreep

Door het slopen van de woning van Lange Dreef 6 gaan 6 potentiële verblijfplaatsen van de huismus verloren en de verblijfplaats van één gewone dwergvleermuis. De initiatiefnemer heeft reeds aangegeven (figuur 5.1) dat de ecowoningen worden voorzien van voldoende voorzieningen in de vormen van twaalf aangepaste dakpannen en vier inbouwkasten die kunnen dienen als alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen voor respectievelijk de huismus en de gewone dwergvleermuis, zodat er alleen sprake is van een tijdelijk effect.

6.2 Overtreding verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Vernielen of beschadigen nest-, rust en slaapplekken (Wnb art. 3.1.2)

Als gevolg van de werkzaamheden worden nestplaatsen van huismus tijdelijk fysiek aangetast maar blijft de functionaliteit van de nestplaatsen na afronding van het werk behouden. De provincie Gelderland beschouwd elke fysieke aantasting van een verblijfplaats van vogels met een jaarrond beschermd nest als een overtreding van de Wet natuurbescherming. Voor uitvoering van de werkzaamheden is naar oordeel van het bevoegd gezag een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

De beplanting bij Lange Dreef 6 te Culemborg blijft behouden. In de beplanting zijn nesten van algemene vogelsoorten aanwezig.

Opzettelijk verstoring (Wnb art. 3.1.4)

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode februari 2022 – december 2022, waarbij de bouw van de ecowoningen in april 2022 gestart wordt. Dit betekent dat in het voorjaar van 2022 er op het perceel van Lange Dreef 6 te Culemborg geen verblijfplaatsen voor huismussen beschikbaar zijn. Dit wordt tijdelijk gecompenseerd door twaalf mussenkasten te plaatsen bij Lange Dreef 35, waarmee de huismussen van Lange Dreef 6 uitwisselen. Het pand van Lange Dreef 35 biedt voldoende potentiële nestplaatsen om ook de huismussen van Lange Dreef 6 te kunnen opvangen, maar voor de zekerheid (vanuit de zorgplicht) worden twaalf mussenkasten opgehangen, zodat voldoende nestruimte beschikbaar is. De ecowoningen zelf worden voorzien van voldoende broedgelegenheid voor huismussen (minstens 12 locaties), waar de mussen in het broedseizoen van 2023 weer terecht kunnen. Er blijven dus tijdens en na uitvoering van het werk voldoende verblijfplaatsen voor huismussen beschikbaar. De werkzaamheden leiden dus niet tot opzettelijke verstoring van de in het plangebied aanwezige vogels.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Vernielen of beschadigen verblijfplaatsen (Wnb art. 3.5.4)

De huidige woning Lange Dreef 6 te Culemborg wordt gebruikt als verblijfplaats door de gewone dwergvleermuis. Door de sloop van de woning wordt deze verblijfplaats vernield. Er is dus sprake van een overtreding. De verblijfplaats van de rosse woelmuis in de treurwilg wordt niet aangetast.

Opzettelijk verstoring (Wnb art. 3.5.2)

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode februari 2022 – december 2022, waarbij de bouw van de ecowoningen in april 2022 gestart wordt. Dit betekent dat in de vroege zomer van 2022 er op het perceel van Lange Dreef 6 te Culemborg geen verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen beschikbaar zijn. Dit wordt tijdelijk gecompenseerd door in totaal vier vleermuiskasten in de treurwilg op het terrein te plaatsen als ter hoogte van het perceel in de populieren langs de Lange Dreef. In beide ecowoningen worden inbouwkasten voor vleermuizen ingebouwd, zodat vanaf begin 2023 weer definitieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis beschikbaar zijn. Er blijven dus tijdens en na uitvoering van het werk voldoende verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen beschikbaar. De werkzaamheden leiden dus niet tot opzettelijke verstoring van de in het plangebied aanwezige dwergvleermuizen.

6.3 Aanvullende maatregelen

Als aanvullende maatregel worden in iedere woning vleermuisinbouwkasten aangebracht. Dit biedt verblijfsmogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen, met name de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Alleen van de eerste soort gebruikt op dit moment één exemplaar de huidige woning als verblijfplaats. Het aanbieden van vier inbouwkasten voor vleermuizen levert dan ook een plus voor de natuur op.

Het perceel wordt ook ingericht conform het erfinrichtingsplan van Wille (2021). Hiermee wordt het erf natuurvriendelijk ingericht, waarbij biodiversiteit leidend is voor de beplantings-/sortimentskeuze. Hiervan zullen vogels, insecten en amfibieën direct profiteren en indirect ook soorten als vleermuizen.

6.4 Ontheffingsaanvraag

Voor het verwijderen van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus en voor een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis door de afbraak van de woning is een ontheffing noodzakelijk vanwege resp. artikel 3.1.2 Beschermingsregime vogels van de Wnb en artikel 4.5.4 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn van de Wnb.

Literatuur

- BIJ12 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus* Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Eymael K.H., 2019. Hondijk 4/4a te Culemborg. – Nader onderzoek. EcoTierra-ecologisch adviesbureau, Deventer.
- Huiding A.A.F. 2020. Quick scan Flora & Fauna Locatie onderzoek Lange Dreef 6 Culemborg. Huiding Bureau Groenzorg.
- Van den Bremer L., R. van Harxen & P. Stroeken 2009. Tereingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Wille A. 2021. Lange Dreef 6, Culemborg *Erfinrichtingsplan*. Ada Wille, Culemborg.

Bijlage 1 Kader Wet natuurbescherming

1.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten' en is hier samengevat in paragraaf 1.5. Andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

1.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt in elk geval in dat handelingen waarvan redelijkerwijs verwacht mag worden dat ze nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten achterwege blijven, dan wel dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om negatieve gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen ze beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;

- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

1.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een '**passende beoordeling**'. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel '**voortoets**' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passen de beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk en in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.¹

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Voormalig Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Het PAS is opgenomen in de Wet natuurbescherming. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State geoordeeld dat het PAS niet voldoet aan de Habitatrichtlijn. Dit betekent o.a. dat de in de PAS gehanteerde grenswaarden vervallen en voor elke bijdrage aan de depositie 'hoe klein ook' ecologische gronden moet worden onderbouwd wat de effecten zijn of dat deze verwaarloosbaar zijn of kunnen worden uitgesloten

Het voormalige PAS programma beoogde met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen te geven voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en anderzijds ruimte te bieden voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten was op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) gold bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

1.4 Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

- 1 Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels (VR artikel 1) te doden of te vangen.
- 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder 1 te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

¹ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

- 3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder 1 te rapen en deze onder zich te hebben.
- 4 Het is verboden vogels als bedoeld onder 1 opzettelijk te storen.
- 5 Het verbod, opzettelijk storen, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd¹. Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

- 1 Het is verboden in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) opzettelijk te doden of te vangen.
- 2 Het is verboden dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te verstoren.
- 3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder 1 in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- 4 Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 te beschadigen of te vernielen.
- 5 Het is verboden **planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

- 1 Het is verboden in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage bij de Wet, onderdeel A, natuurbescherming opzettelijk te doden of te vangen.
- 2 Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- 3 Het is verboden **vaatplanten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

¹ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de Svl.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder ‘Beschermingsregime andere soorten’ kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

1.5 Houtopstanden

Hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Wnb regelt de verbodsbepalingen ten aanzien van houtopstanden. De Wet natuurbescherming beschermt houtopstanden met een oppervlakte van minimaal 1000 m² en rijbeplantingen die bestaan uit meer dan 20 bomen (art. 1.1).

Art. 4.1 De bepalingen in § 4.1 hebben o.a. geen betrekking op houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven of in tuinen, wegbeplantingen, beplanting langs rijkswegen, boomsingels en in het geval van het dunnen van een houtopstand.

Art. 4.2 Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.

Art. 4.3 Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, geldt een plicht tot herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen.

Art. 4.4 De bepalingen in § 4.1 zijn eveneens niet van toepassing als het vellen van houtopstanden en herbeplanten wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

In de artikelen van § 4.1 zijn meer uitzonderingen aangegeven.

Bijlage 2 Vleermuisonderzoek

Dagverslag

20 mei 2021

Projectnummer: 21-0348

Natuurtoets Lange Dreef 6, Voorjaarsronde 1 gericht op vleermuizen

Waarnemers: Daniel Beuker en Theo Boudewijn

Weer: Zuidwest 2-3 Bft, 4/8 bewolkt, 14-->13 graden en droog.

Zonsondergang: 21:32

Start 21:55 Einde 24:00

Tijdens de eerste voorjaarsronde is gekeken naar de functie van het woonhuis en directe omgeving van Lange Dreef nummer 6 voor vleermuizen. Het betreft een woning uit circa 1933 met recentere aanbouw. De nabijgelegen schuur is eerder afgebroken. Hiervan werd ingeschat dat deze geen betekenis voor vleermuizen had. De woning is potentieel geschikt als een vleermuizenverblijf. De woning stond in de winter van 2020-2021 leeg.

Tijdens het veldbezoek is door twee waarnemers zowel visueel als met een batdetector waargenomen. Eén bat-detector (Pettersson D240x) is aan de noordzijde van het huis neergezet en ingesteld op een frequentie van 27 kHz, gericht op het waarnemen van de laatvlieger. Een andere batdetector (Pettersson D200) is in de hand gehouden en hoofdzakelijk rond de 40 kHz beluisterd op het voorkomen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Regelmatig is de frequentie van de ontvanger naar 18 kHz verlaagd om mogelijk passerende rosse vleermuizen op te pikken. Afwisselend werd aan de zuidwestkant, noordwestkant en noordoostkant van het huis waargenomen.

Bij aankomst om 21:55 werd geen activiteit van vleermuizen waargenomen. Al vrij snel werd om 22:03 een gewone dwergvleermuis gehoord. Het was niet duidelijk waar hij vandaan kwam. Het dier foerageerde voor een paar minuten op een hoogte tussen één en drie meter aan de zuidwestzijde van het huis (zie foto 1). Dit is in de luwte van een populierenlaan langs de Lange Dreef. De werkelijke aankomst van het dier werd niet waargenomen. Het is niet uit te sluiten dat het dier uit het gebouw is uitgevlogen. Tot 22:12 was minimaal één gewone dwergvleermuis jagend rond het woonhuis aanwezig. Een jagende ransuil vloog op redelijke hoogte over de Lange Dreef naar het noordoosten. Zeer waarschijnlijk is dit een vogel van de vermoedelijke broedlocatie aan de Berkeboom. Dit territorium bevindt zich op 235 meter van Lange Dreef 6.

Vanaf 22:15 waren er af en toe passerende gewone dwergvleermuizen te zien en te horen, veelal vanuit het oosten komend. Het lijkt erop dat de vleermuizen eerder de luwte van de populierenlaan gebruiken om langs te foerageren, dan dat dit als een onmisbaar landschapselement moet worden gezien. Na 22:20 werden met zekerheid minimaal twee gewone dwergvleermuizen gelijktijdig foeragerend rond het huis waargenomen. Hierna nam de activiteit langzaam af.

Een bosuil zong even ten noordoosten van het perceel vanuit een boom op een agrarisch perceel. Bij de Hondwijk wordt regelmatig een paartje bosuilen waargenomen. De vogels

hebben geen binding met de bebouwing van Lange Dreef 6. Later op de avond (23:14) werd nogmaals een zingende bosuil gehoord.

Om 22:37 werd een rosse vleermuis gehoord. Het dier is niet gezien. Het betrof een langsvliegend exemplaar. Uit het park “de Plantage”, maar ook van de nabijgelegen Waldeck Pyrmontdreef, zijn verblijfplaatsen van deze soort bekend. Later op de avond (23:30) wordt de soort nogmaals kortstondig gehoord.

Om 22:50 is éénmaal balts van een mannetje gewone dwergvleermuis gehoord. Dit was ter hoogte van de gevel aan de noordoostzijde van het gebouw. Omdat de baltsroep éénmaal werd gehoord is het aannemelijk dat dit het geluid van een vliegend dier betrof.

Na 23:00 trok de wind aan van 2 naar 3 Beaufort. Er werden nog maximaal twee gewone dwergvleermuizen per half uur waargenomen. Vanaf 23:50 werden er weer gewone dwergvleermuizen rond het woonhuis gezien.

Om 24:00 werd de inventarisatie beëindigd.

Foto 1: Westzijde van het voormalig woonhuis aan de Lange Dreef 6.

Korte samenvatting

Het woonhuis aan de Lange Dreef 6 wordt mogelijk gebruikt door één gewone dwergvleermuis als verblijfplaats. Het terrein lijkt geen onmisbaar landschapselement voor vleermuizen te bevatten.

Gewone dwergvleermuizen zijn langs vliegend, foeragerend en éénmaal baltsend waargenomen.

Rosse vleermuizen zijn tweemaal waarschijnlijk langs vliegend vastgesteld.

Laatvliegers zijn, ondanks gericht zoeken, niet aangetroffen.

Dagverslag **2 juni 2021** Projectnummer: 21-0348

Natuurtoets Lange Dreef 6, Voorjaarsronde 2 vleermuizen

Waarnemers: Daniel Beuker en Theo Boudewijn

Weer: Zuidwest 1, 4/8 bewolking 0/8, 26-->21 graden en droog.

Zonsondergang: 21:54. Waargenomen: 21:45 – 23:07.

Voorafgaand aan de telling is de woning bekeken op openingen en holtes. Dit is gedaan middels een zaklamp en een verrekijker.

De aandacht is vooral uitgegaan naar de westgevel van het pand. Tijdens het bezoek van 20 mei was hier korte tijd een foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig, waarvan niet duidelijk was waar hij vandaan kwam.

Om 22:15 werd de eerste rosse vleermuis gezien. In totaal zagen we drie rosse vleermuizen al dan niet foeragerend richting oost (uiterwaarden) vliegen.

Om 22:26 wordt boven de boomtoppen aan de Lange Dreef kort in een flits een dier gezien dat mogelijk een gewone dwergvleermuis betreft. Omdat dit onzeker is kan deze verder buiten beschouwing worden gelaten.

Even voor half elf (22:29) vloog ineens een gewone dwergvleermuis aan de zuidwestzijde van het pand. Na twee rondjes is deze weggevlogen. Zeer waarschijnlijk gaat het hier om een uitvlieger, maar het daadwerkelijke uitvliegen is niet gezien.

In het daaropvolgende kwartier zijn verschillende waarnemingen van gewone dwergvleermuizen gedaan. Met name jagend rond het huis en boven de appelboomgaard. Na 22:45 wordt het rustiger met enkel nog gewone dwergvleermuizen foeragerend op afstand. Vanaf 23:00 roept regelmatig een bosuil met jong vanuit de richting van de Hondwijk. Omdat het blijven tellen na 23:00 waarschijnlijk geen meerwaarde heeft is besloten te stoppen.

Korte samenvatting

Mogelijk herbergt het voormalige woonhuis aan de Lange Dreef 6 één gewone dwergvleermuis. Er wordt een extra ronde gedaan.

Gewone dwergvleermuizen zijn langs vliegend, foeragerend en éénmaal zeer waarschijnlijk uitvliegend waargenomen.

Rosse vleermuizen zijn meerdere malen langs vliegend vastgesteld.

Laatvliegers zijn, ondanks gericht zoeken, niet aangetroffen.

Dagverslag **6 juli 2021** Projectnummer: 21-0348

Natuurtoets Lange Dreef 6, Voorjaarsronde vleermuizen

Waarnemers: Daniel Beuker en Theo Boudewijn

Weer: Var 0, 0/8 bewolking 2/8, 21-->16 graden en droog.

Zonsondergang: 22:02

Start waarnemingen 22:00 Einde 23:00.

Omdat het tijdens de twee eerdere voorjaarsbezoeken niet duidelijk was geworden of de woning aan de Lange Dreef 6 een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis herbergt is besloten een extra te kijken tijdens het uitvliegmoment op de mogelijke uitvliegplaats. Vanaf 22:00 is nogmaals met zaklamp en verrekijker gekeken naar spleten en kieren bij de daklijst aan de zuidwestkant van het pand. Geconstateerd is dat het mogelijk is dat hier een vleermuis tussen kan kruipen.

Er is nu gericht gekeken naar de zuidwestgevel met extra aandacht voor uitvliegende vleermuizen alhier. Wederom is het daadwerkelijke uitvliegen hier niet gezien, maar er hing rond 22:30 ineens een dwergvleermuis rond aan de zuidwestzijde van het pand. Dit was op dezelfde locatie als op 2 juni 2021. Het is nu zeer waarschijnlijk dat hier een verblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Korte samenvatting

Zeer waarschijnlijk herbergt het voormalige woonhuis aan de Lange Dreef 6 één **gewone dwergvleermuis**.

Gewone dwergvleermuizen zijn langs vliegend, foeragerend en éénmaal zeer waarschijnlijk uitvliegend waargenomen.

Rosse vleermuizen zijn op deze avond niet gezien of gehoord.

Er zijn geen **Laatvliegers** tijdens dit bezoek gehoord of gezien.

Dagverslag **11 augustus 2021** Projectnummer: 21-0348

Natuurtoets Lange Dreef 6, zomerverblijfplaats

Waarnemers: Daniel Beuker

Weer: Var 0, 0/8 bewolking, 19 graden en droog.

Zonsondergang: 21:13. Waarnemingen 21:20 – 23:20.

Start 21:20

Na een periode met matig weer was 11 augustus de eerste mooie dag. Het avondbezoek is gericht op het zoeken naar een zomerverblijfplaats. Het volgende bezoek zal in de ochtend plaats vinden.

Wederom is vandaag het merendeel van de aandacht uitgegaan naar de gevel aan de zuidwestelijke kant van de woning. Bij het posten hier ben ik aangesproken door alerte buurtbewoners die kwamen vragen wat ik aan het doen was. Dit heb ik hopelijk voldoende uit kunnen leggen zonder het werk neer te leggen.

Pas om 21:45 vliegt de eerste gewone dwergvleermuis langs. Al snel volgt een tweede gewone dwergvleermuis. Hierna vliegen er nog af en toe foeragerende dieren langs.

Om 21:54 vliegt een kerkuil hoog over naar noordoost. Waarschijnlijk gaat de vogel jagen in de uiterwaarden langs de Lek.

Vanaf 21:55 vliegt er één of twee gewone dwergvleermuizen foeragerend rond het huis. Deze blijven even hangen.

De activiteit van vleermuizen rond het huis is matig, terwijl over de straat (Lange Dreef) veel en vaak activiteit is van foeragerende gewone dwergvleermuizen.

Vanaf 22:45 worden er nauwelijks nog vleermuizen waargenomen.

Einde 23:20

Korte samenvatting

Er zijn geen zwermende dieren nabij Lange Dreef 6 gezien.

Gewone dwergvleermuizen zijn langs vliegend en foeragerend waargenomen.

Rosse vleermuizen zijn op deze avond niet gezien.

Er zijn geen **Laatvliegers** gehoord of gezien

Dagverslag **31 augustus 2021** Projectnummer: 21-0348

Natuurtoets Lange Dreef 6, zomerverblijfplaats

Waarnemers: Daniel Beuker en Theo Boudewijn

Weer: Var 0, 0/8 bewolking, 15 graden en droog.

Zonsopkomst: 6:49. Waargenomen van 5:30 – 6:30

Bij de start van de waarnemingen was er activiteit van foeragerende gewone dwergvleermuizen, zowel hoog over als op de Lange Dreef. Om 5:54 werd er gejaagd aan de oostkant van het pand.

Om 5:54 werd er door twee bosuilen geroepen ter hoogte van Hondwijk 4. Om 5:57 gewone dwergvleermuis jagend aan zuidwestkant pand en daarna ook noordkant pand. Om 6:03 rosse vleermuis aan noordzijde pand bij grote wilg. Van 6:05 – 6:12 gewone dwergvleermuis jagend rond pand (max. 2 exemplaren).

Om 6:09 rosse vleermuis jagend rond wilg op het erf tot 6:21. Vermoedelijk heeft hij verblijfplaats in boom, waarin diverse spechtengaten zitten. Deze holten werden in het voorjaar gebruikt al broedplaats door spreeuwen. Om 6:16 nog gewone dwergvleermuis jagend aan noordwestzijde huis. Echter geen invliegende gewone dwergvleermuizen gehoord of gezien.

Korte samenvatting

Er werd regelmatig gejaagd in de omgeving van het pand door **gewone dwergvleermuizen**, maar er werd op basis van gehoor en zicht geen invliegende exemplaren gezien. Door **rosse woelmuis** werd ook in directe omgeving pand gejaagd, met name rond de treurwilg, die vermoedelijk ook als verblijfplaats door deze soort werd gebruikt. Er werden geen **laatvliegers** waargenomen.

Bijlage 3 Werkprotocol huismus

Hieronder wordt kort het werkprotocol voor de huismus weergegeven:

4-10 oktober 2021: ophangen door ecooloog van twaalf mussenkasten op geschikte plaatsen bij het pand Lange Dreef 35 conform het Kennisdocument huismus.

1-6 november 2021: dichtstoppen van de huidige verblijfplaatsen van de huismus op Lange Dreef 6.

Februari 2022: sloop pand Lange Dreef 6.

Okt-nov. 2022: controle plaatsing dakpannen met mussenverblijfplaatsen op de juiste locatie en met de juiste afstand op de ecowoningen van Lange Dreef 6 door ecooloog.

Najaar 2023: verwijderen mussenkasten bij het pand Lange Dreef 35, tenzij de bewoner de mussenkasten wil behouden.

Bijlage 4 Werkprotocol gewone dwergvleermuis

Hieronder wordt kort het werkprotocol voor de gewone dwergvleermuis weergegeven:

4-10 oktober 2021: ophangen door ecooloog van vier vleermuiskasten op geschikte plaatsen in de treurwilg bij het pand Lange Dreef 6 en in de populieren langs de Lange Dreef conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis: op minstens 3 m hoogte en met vrije invliegmogelijkheden (vrije aanvliegroute).

13-17 oktober 2021: controle op aanwezigheid/gebruik verblijfplaats door gewone dwergvleermuis door ecooloog.

Februari 2022: controle daklijst op aanwezigheid gewone dwergvleermuis (er is geen spouwmuur aanwezig) door ecooloog. Bij afwezigheid vleermuizen kan pand afgebroken worden.

Zomer 2022: check door ecooloog of inbouwkasten correct geplaatst worden en of de aanvliegroute voldoende vrij is.

Oktober 2023: verwijderen van de vier vleermuiskasten aan de treurwilg en de populieren, mits de kasten niet in gebruik zijn.

Bureau Waardenburg bv

Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg

Telefoon 0345-512710

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl